

Efekty zewnętrzne pochodzenia rolniczego i sposoby ich regulacji

*Mgr Tomasz Pajewski
Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw
Wydział Nauk Ekonomicznych
SGGW w Warszawie*

Rolnik jako producent dóbr

- **produkty towarowe (rynkowe):** surowce rolne i żywnościowe, żywność przetworzona, usługi agroturystyczne, usługi produkcyjne i inne,
- **produkty i usługi o charakterze samozaopatrzeniowym:** samozaopatrzenie w produkty żywnościowe, pomoc sąsiedzka, usługi społeczne – wychowanie i opieka, opieka nad starszymi i niesprawnymi,

Rolnik - producent dóbr nietowarowych (nierynkowych):

- **o charakterze dóbr publicznych:** bezpieczna żywność i bezpieczeństwo żywnościowe, ochrona i konserwacja środowiska, zapobieganie klęskom żywiołowym,
- **o charakterze usług społecznych:** pozytywne i negatywne efekty zewnętrzne, recykling odpadów, krajobraz wiejski, współpraca i klimat społeczny [Adamowicz 2004]

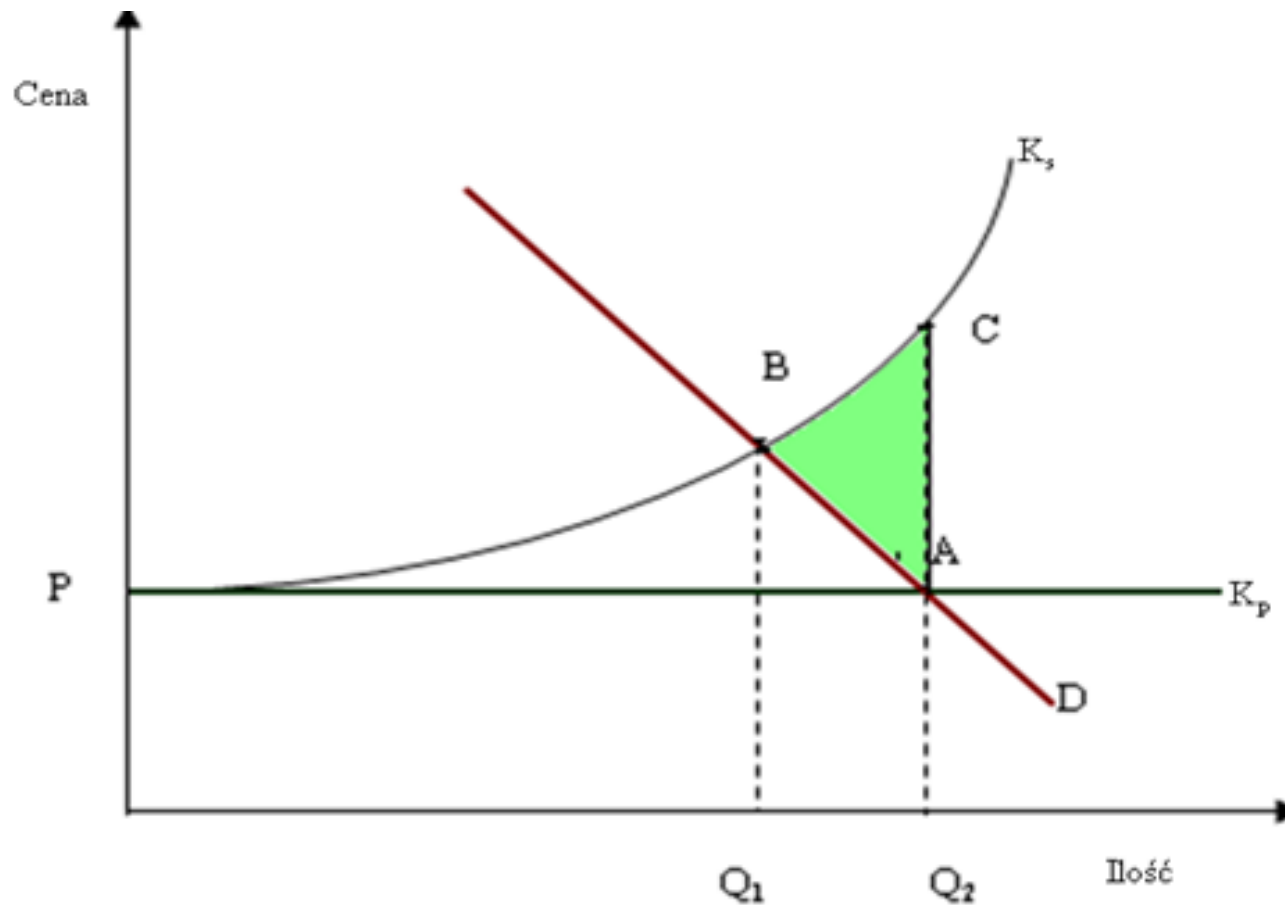
Oddziaływanie rolnictwa na środowisko- efekty zewnętrzne produkcji rolniczej

- zanieczyszczenie wód powierzchniowych i środowiska gruntowo-wodnego w wyniku niewłaściwego stosowania nawozów mineralnych,
- zanieczyszczenie gleb i wód pozostałościami chemicznych środków ochrony roślin,
- nieprawidłową gospodarkę ściekową w obrębie gospodarstw, w tym nieszczelności zbiorników bezodpływowych na ścieki lub ich nieodpowiedniego oczyszczenia przed wprowadzaniem do wód lub do ziemi,

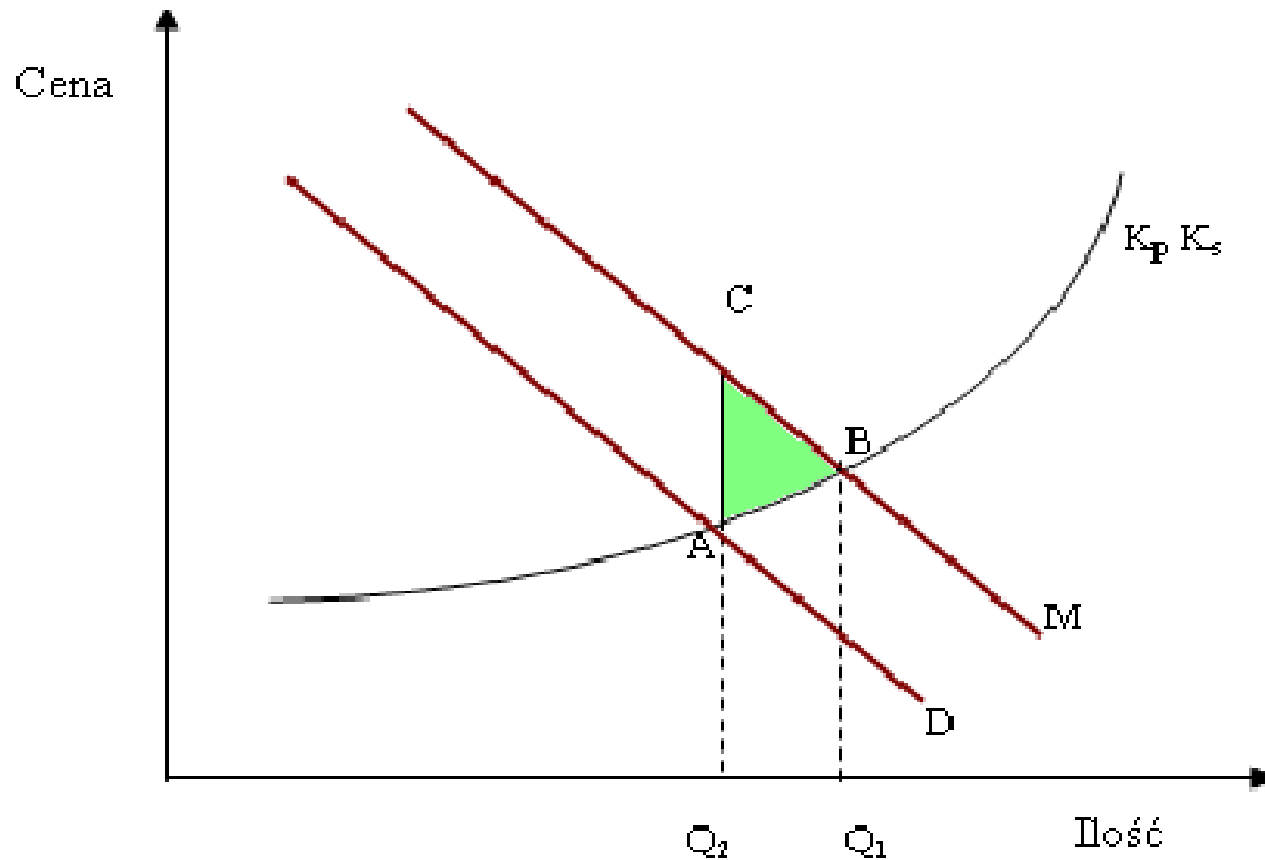
Oddziaływanie rolnictwa na środowisko- efekty zewnętrzne produkcji rolniczej

- intensyfikację różnych form erozji gleb i zmniejszenie ich żyzności,
- emisję do powietrza substancji gazowych pochodzących z intensywnego chowu lub hodowli zwierząt, tj.: amoniak, siarkowodór, metan, dwutlenek węgla,
- emisję do powietrza substancji pyłowych pochodzących z intensywnego chowu lub hodowli zwierząt, tj. pył ze ściółki, magazynów mieszalni pasz, suszarni zbóż czy innych obiektów gospodarskich,
- zmiany w krajobrazie i wyginięcie poszczególnych gatunków fauny i flory

Koszty społeczne produkcyjnego efektu zewnętrznego

Korzyści społeczne z konsumpcji

Źródło: Begg D., Fischer S., Dornbusch R., 1999: Mikroekonomia. PWE, Warszawa, s. 441.

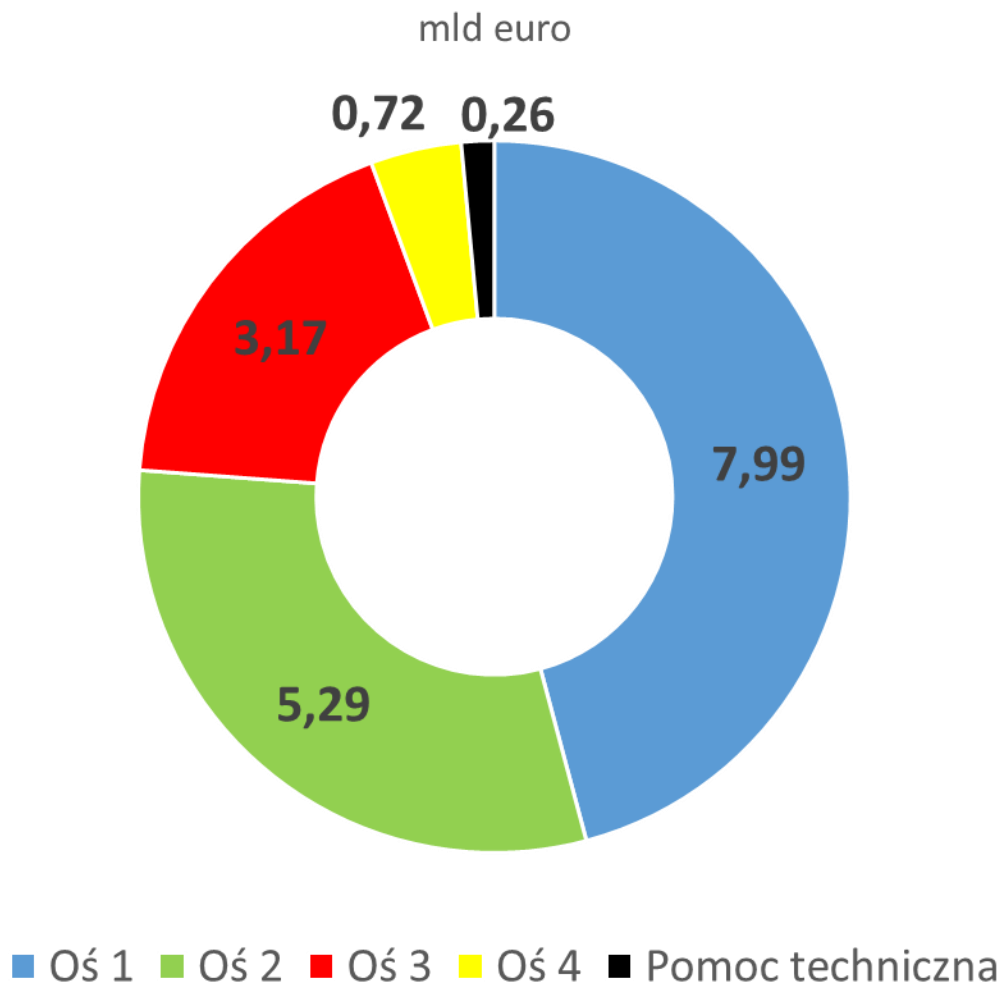
PRS/PRSK

Istotą działania jest promowanie praktyk przyczyniających się do zrównoważonego gospodarowania gruntami (w celu ochrony gleb, wód, klimatu), ochrony cennych siedlisk przyrodniczych i zagrożonych gatunków ptaków, różnorodności krajobrazu oraz ochrony zagrożonych zasobów genetycznych roślin uprawnych i zwierząt gospodarskich

Struktura budżetu PROW 2007-2013

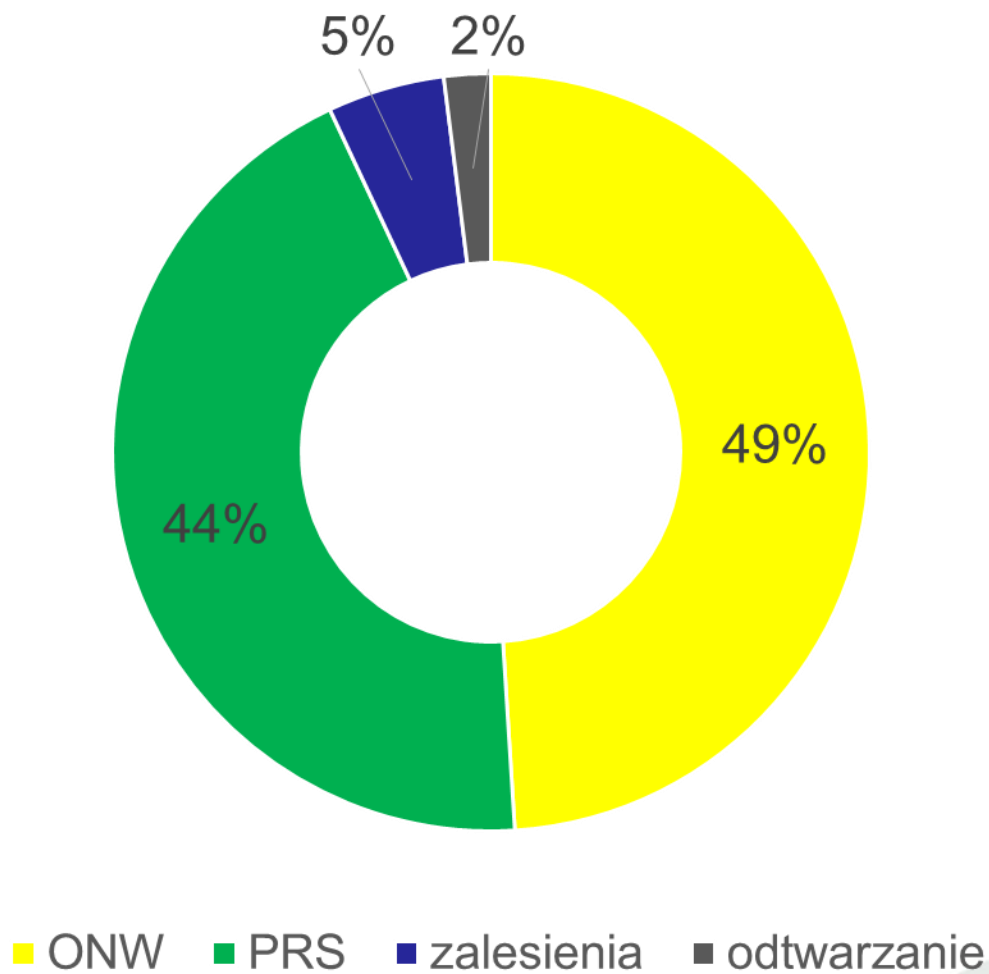
- Oś 1 – 46% - 7,99 mld euro
- **Oś 2 – 30% - 5,29 mld euro**
- Oś 3 – 18% - 3,17 mld euro
- Oś 4 – 4% - 0,72 mld euro
- Pomoc techniczna – 2% - 0,26 mld euro

Struktura budżetu PROW 2007-2013

Struktura Osi 2

30% PROW - 5,29 mld euro

Ważne pytania

- Jak wyceniać dobra publiczne/merytoryczne oferowane przez rolnictwo?
- Czy tylko bodźce finansowe zachęcają rolników do wdrażania działań prośrodowiskowych?
- Czy instrument ekonomiczny PRS jest efektywny?
 - czy środki przeznaczane na ochronę środowiska realnie przekładają się na jego jakość (poziom efektów zewnętrznych)?
 - Czy kwota rekompensaty jest odpowiednia w stosunku do utraconego dochodu/nadwyżki?

Dziękuję za uwagę

